תלמוד לומר חוקה חוקה לגזירה שוה אי מהתם הוה אמינא הני מילי עבודה דזר חייב עליה מיתה אבל עבודה דאין זר חייב עליה מיתה אימא לא קמ"ל אשכחן מחוסר בגדים שתויי יין מנלן אתיא חוקה חוקה ממחוסר בגדים והא תנא ולהבדיל [א] בין וגו' קא נסיב לה מקמי דליקום [ב] גזירה שוה והא תנא מחוסר בגדים הוא דקא יליף משתויי יין ה"ק מנין שלא (א) נחלקו בין מחוסר בגדים לשתויי יין ושלא רחוץ ידים ורגלים תלמוד לומר חוקה חוקה לגזירה שוה אלא להבדיל למה לי לכדרב דרב לא מוקים אמורא עליה מיומא טבא לחבריה משום שכרות אכתי מהכא נפקא מהתם נפקא ונתנו בני אהרן הכהן [ג] בכיהונו לימד על כהן גדול שלבש בגדי כהן הדיוט ועבד עבודתו פסולה אי מהתם הוה אמינא [ד] ה"מ עבודה דמעכבא כפרה אבל עבודה דלא מעכבא כפרה לא ואכתי מהכא נפקא מהתם נפקא וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים וגו' הכהנים בכיהונן מכאן לכהן הדיוט שלבש בגדי כהן גדול ועבד עבודתו פסולה אי מהתם הוה אמינא הני מילי חיסור אבל ייתור לא קמ"ל: תנו רבנן היו מרושלין מסולקין משוחקים ועבד עבודתו כשירה לבש [ו] שני מכנסים שני אבנטים חסר אחת יתר אחת או שהיתה לו רטיה על מכת [ה] בשרו תחת בגדו או שהיו

חוקה חוקה. בשתויי יין [כתיב] חוקת עולם [ובמחוסר] בגדים כתיב כהונה לחוקת עולם וברחיצת יד ורגל כתיב והיתה להם (ב) לחוקת עולם: **אי מהתם.** משתויי יין הוה אמינא ה"מ דמחלי עבודה [במחוסר בגדים] בעבודה שהזר חייב עליה מיתה כדכתיב בההוא קרא ו) בבואכם אל אהל מועד ולא תמותו בעבודה שיש בה חיוב מיתה לפסולים הכתוב מדבר ואינה ז) אלא ארבע עבודות זריקה והקטרה וניסוך המים והיין כדילפינן בפ"ב בסדר יומא (דף כד.) ועבדתם עבודת מתנה וגו' והזר הקרב יומת עבודת מתנה ולא עבודת סילוק ועבדתם עבודה תמה ולא עבודה שיש אחריה עבודה כגון קבלה והולכה וקמיצה וכל ו) חיוב מיתות בפסולי עבודה מזרות גמרינן כדתנן בפ' בתרא (לקמן קיב:) הקומץ והבולל והיוצק והמקבל דמים וכו' ואין בהם לא משום זרות ולא משום טומאה ולא משום מחוסר בגדים ולא משום שלא רחץ [ח] ידים ורגלים אלמא מזר גמרינן: **אבל עבודה שאין זר חייב עליה מיתה אימא לא.** מחלי לה מחוסר בגדים להכי כתב והיתה להם (ג) לכהונת עולם לשויוהו זרים כשאין בגדיהם עליהם וזר אשכחן חילול ולא חלק בין עבודה שיש בה מיתה לעבודה שאין בה מיתה: **אשכחן מחוסר בגדים.** בכל העבודות: **שתויי יין מנלן.** דפסלי עבודה שאין הזר חייב עליה מיתה: **והא תנא מלהבדיל קנסיב לה.** לשתויי יין ולא גמר מגזירה שוה ואנן ניקו וניפלוג עלה למילף מקרא אחרינא: **הני מילי מקמי דפיקו ליה גזירה שוה.** לא הוה ליה למילף שתויי יין אלא מלהבדיל ובמסקנא (ד) איהדר ליה גזירה שוה ותנא (ליה) שבקיה לאורחיה קמייתא ונקט גזירה שוה למילף משתויי [ט] יין מחוסר בגדים: **והא תנא.** נקטיה [י] לגזירה שוה מחוסר בגדים הוא דיליף בה משתויי יין ולא שבקיה לאורחיה: **והכי קאמר מנין שלא נחלקו** [יא] **כו'.** לעולם לא למילף מחוסר בגדים משתויי יין אתא אלא למילף שתויי יין ממחוסר בגדים והכי קאמר למדנו לעבודות של מיתה שמתחללות בשיכרות מנין שלא נחלוק בין מחוסר בגדים לשתויי יין דכי היכי דמחוסר בגדים כל עבודותיו פסולות אף שתויי יין ושלא רחץ כן תלמוד לומר חוקה חוקה: **אלא (ה) בין החול למה לי.** הואיל ולא ילפינן מינה חילול לעבודה [יב]: **לא מוקים אמורא עליה.** למידרש (ו) בפירקין: **מיומא טבא לחבריה.** משעה שאכל ושתה ועשה יום טוב עד למחר דהכי משמע קרא יין ושכר אל תשת בבואכם וגו' וכן בשעה שאתה בא להבדיל ולהורות בין דבר קדושה לדבר חול אל תהי שכרות: **מהכא נפקא.** מחוסר בגדים: **מהתם נפקא.** אכתי קרא אחרינא כתיב ולמאי איצטריך [יג] הכהן הכא גבי ונתנו בני אהרן הכהן אש לאשמועינן מחוסר בגדים: **בכיהונו.** בשעה שהוא מלובש בגדיו נקרא אהרן הכהן ולא כשהוא לבוש בגדי הדיוט: **אי מהתם.** מוהיתה להם כהונה הוי מוקמינא ליה ההיא [יד] בעבודה המעכבת כפרה אבל נתינת אש של הדיוט דמצוה בעלמא היא שהרי יש שם אש שירדה מן השמים ז) אימא לא תיבעי בגדים קא משמע לן ונתנו בני אהרן הכהן אש להכי כתב הכא חסרון בגדים למילף [דאף בעבודה שאינה מחוסר [טו] כפרה] דאי [טז] עבד אהרן בבגדי הדיוט לאו שפיר עבד. והא ליכא למיפרך לימא האי ולא תיבעי [יז] ההוא דהכא לאו בגדים כתיבי ואי לאו דכתב והיתה להם כהונה [אלא ותגרת אותם אבנט] דשמעינן כהונה תלויה בבגדים לא הוה ידעינן הכהן בכיהונו מאי היא: **הכהנים.** אבני [יח] קאי דהוו הדיוטים: **בכיהונן.** כראוין להן שנתלית כהונתן בהן: **אי מהתם.** מוהיתה להם כהונה: [**חיסור.** כגון כה"ג בבגדי כהן הדיוט: **אבל ייתור.** כגון כהן הדיוט בבגדי כה"ג]: **מרושלין.** נגררין בקרקע: **מסולקין.** מן הקרקע מתוך שהם קצרים: **משוחקים.** ישנים: **כשרין** [יט]. ואע"ג דכתיב מדו בד (ויקרא ו) שתהא כמדתו ח) מצוה בעלמא היא ולא לעכב: **חיסר אחת** [כ]. מכל הבגדים: **ייתר אחת.** הוסיף עליהם שום בגד בעולם: **רטייה.** איפלסטר"א שחוצץ בין בשרו לבגד דבעינן ילבש על בשרו:

מטושטשין

תלמוד לומר חוקה חוקה לגזירה שוה. מכאן אומר ר"ת דהא דאמרינן במנחות (דף יט.) כל מקום שנאמר תורה וחוקה אינו אלא לעכב לאו חד טעמא נינהו דחוקה מגזירה שוה ותורה ממשמעות ט): **אתיא** חוקה חוקה ממחוסר בגדים. בפ' הנשרפין (סנהדרין דף פד.) אמרינן דאונן בתורה דכתיב ומן המקדש לא יצא ולא יחלל הא אחר שלא יצא חילל ולא ילפי' שיהא במיתה [בג"ש] חילול חילול מתרומה משום דחילול בגופיה לא כתיב מכללא [דכ"ג] הוא דקאתי הוי דבר הבא מן הכלל וכל דבר הבא מן הכלל אין דנין אותו בגזירה שוה וקשה מהך דשמעתין דהא אין [כא] בגדיהם עליהם אין כהונתן עליהן אינו כתיב בפירוש וילפינן חוקה חוקה ממחוסרי בגדים וכן בכל הנך דכתיב ולא יחללו דדייקינן הא עבדו חיללו וילפינן י) מיתה חילול חילול מתרומה ובתורם מן הרעה על היפה דלא ילפינן דלהוי במיתה בגזירה שוה דמטא מטא תירץ ה"ר יעקב מאורליינ"ש משום דהוי דבר הבא מן הכלל [וצריך לחלק מאי הוי דבר שבכלל] עפי מהני כ) ותימה לי דבפ' הנשרפין (שם פג:) בעי שתויי יין ושלא רחוץ ידים ורגלים במיתה מנא לן וקאמר דבגופייהו כתיב בהו מיתה בהדיא והשתא למה לי למיכתב מיתה תיפוק ליה מגזרה שוה דחוקה חוקה ממחוסר בגדים כדילפינן חילול בהו מהתם מיהו לקמן בפירקין (דף כב.) אמרינן דהוו שלשה כתובין הבאין כאחד ואין מלמדין ממחוסר בגדים ושתויי יין ושלא רחוץ ידים והשתא אתי שפיר גם קושיית ה"ר יעקב ל) דהשתא בשלשתן כתיב מיתה מיותר למימר בהני (זרים) דווקא דמקריין זרים בגזירה שוה דחוקה איכא מיתה אבל יושב אע"ג דקרוי זר אינו במיתה אבל שאר פסולין כגון ערל ואונן לא איצטריך קרא למעוטינהו ממיתה כיון דלא איקרו זרים. בתו"ך: מחוורי [כב] לומר דקושית ה"ר יעקב קיימת דהא [כג] למ"ד נמי דבעי' שלשה כתובין הבאין כאחד ליכא מיותר כי אם השנים ואחד הוי לגופיה וא"כ תרי קראי במחוסר בגדים למה ובתרווייהו כתיב חקה ומיהו ותגרת דדרשינן מינה [כד] חוקת עולם אצטריך משום חילול דאע"ג דממילא שמעינן [כה] מדאיקרי [זר מ"מ] זר במכנסים לא כתיב ולעולם בפרשה דלעיל קאי מיתה אכולהו בגדים: **הג"ה** כהן גדול שלבש בגדי כהן הדיוט ועבד עבודתו פסולה. ואם תאמר הא דאמר רבי יוסי (יומא דף יב:) שני אינו ראוי לא לכהן גדול ולא לכהן הדיוט כהן גדול משום איבה כהן הדיוט משום מעלין בקודש ולא מורידין מדקאמר משום איבה משמע דמן הדין כהן גדול הוא וא"כ כהן הדיוט תיפוק ליה משום מחוסר בגדים ואין לפרש דלאחר מיתת הראשון קאמר דלא הוי כהן גדול משום איבה דהא מודה ר' יוסי (שם יג.) דאם מת ראשון שני חוזר לעבודתו ויש לומר דכהן גדול נתמנה [כו] לעבודתו בפה ומסתלק בפה (ובפ' [כז] קמא דיומא (דף יג) דריש ליה מקרא מ) ובירושלמי) ומסתברא שהדבר תלוי במלך ואחיו הכהני' כמו שמצינו בפ' הבא על יבמתו (יבמות סא.) ביהושע בן גמלא דאוקמיה ינאי מלכא ואמרינן בירושלמי [כח] ובפ"ק דיומא (דף יב:) ובתוספתא (דיומא פ"א ה"ד) ביוסף בן אלם מצפורי שאירע פסול בכה"ג ושימש תחתיו וכשיצא אמר למלך אדוני המלך פר ושעיר [כט] שקרבנו [ל] היום משל מי [משלי או משל כה"ג א"ל המלך לא דייך ששימשת שעה א' לפני מי שאמר והיה העולם] כו' וידע שהוסר [לא] מן הכהונה [לב]:

מסורת הש"ס

א) ביצה ד. כריתות יג: (ומס' סופרים פ' יט הל"ד), ב) ת"כ ויקרא נדבה פ"ה ה"ט, ג) יומא כג. וע"ש, ד) תוס' דמנחות פ"א ה"ו, ירוש' יומא פ"ג ה"ז, ה) פסחים פה: [לקמן לה.], ו) ויקרא י ט, ז) יומא כג., ח) לקמן לה. פסחים סה יומא כא כג, ט) [עיין תוס' מנחות יט. ד"ה תורה ותוס' חולין כד. ד"ה אמר], י) סנהדרין פג., כ) ועיין תוס' יבמות נה ד"ה אתיא, ל) לעיל יז ד"ה אין, מ) יומא פ"א ה"א, מגילה פ"א ה"י, הוריות פ"ג ה"ב:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' מנין שלא נחלוק בין מחוסר: (ב) רש"י ד"ה חוקה וכו' להם חק עולם: (ג) ד"ה אבל עבודה וכו' והיתה להם כהונה לחוקת עולם: (ד) ד"ה הני מילי וכו' דאידבר וכו' שתויי יין ממחוסר בגדים: (ה) ד"ה אלא ולהבדיל בין הקודש ובין החול למה: (ו) ד"ה לא וכו' בפירקיה:

◆

שינויי נוסחאות

א] צ"ל מולהבדיל (ש"מ), וכצ"ל בכת"י: ב] דתיקום ליה כצ"ל (ש"מ), ובכת"י הני מילי מקמי דתיקו ליה ג"ש: ג] הכהן הכהן בכיהונו (ישמח"ן): ד] כצ"ל ניסף שתי כתות. וכ"ה בתוספתא דמנחות: ה] תיבת מכת נמחק (ש"מ), ובתוספתא שם הגירסא על גבי: ו] ואינן (כ"י): ז] צ"ל דבל (רא"ש): ח] רחוץ (כ"י): ט] שתויי יין ממחוסר בגדים כצ"ל (ישמח וגליון, וכ"ה בכ"י): י] צ"ל כי נקטיה (רא"ש): יא] צ"ל נחלק (ש"מ): יב] צ"ל עבודה (יעב"ץ): יג] איצטריך האי הכהן (ש"מ): יד] צ"ל להוא (ש"מ): טו] צ"ל מעכבת (יעב"ץ): טז] צ"ל אי: יז] ולא תיבעי האי, דההוא דהכא כו' כצ"ל (צ"ק), פי' ולא תיבעי ההוא קרא דוהיתה להם כהונה דהכא כו' (גליון): יח] אבני אהרן (כ"י): יט] לאמורא צ"ל כשרה. אבל בכתי"י ודפ"י כלפנינו: כ] אחד מן הבגדים (כ"י). ובגמ' צ"ל א' חיסר אחד יתר אחד: כא] צ"ל דאין (ש"מ): כב] מכאן פר' קס"ל היא הגה"ה (ש"מ): כג] דהא אפי' למ"ד (צ"ק): כד] מיתה אין בגדיהם עליהם אין כהונתם עליהם אצטריך כו' כצ"ל (צ"ק, ח"ח): כה] שמעינן נמי מיתה מדאיקרי זר, מיהו לא כתיב ולעולם כו' כצ"ל (צ"ק ועשי"ב), וני' מ"מ שמעינן במיתה מדאיקרי זר מ"מ מכנסים לא כתיב כו'. ועפ"י"ב: כו] צ"ל נתמנה (ש"מ): כז] ובירושלמי בפ"ק דיומא דריש לה מקרא ומסתברא כו' (עמ"י ח"כ יומא יב ע"ב. ש"מ וצ"ק): כח] בירושלמי ובתוספתא (ע"מ ותוס' שם וש"מ): כט] צ"ל ואיל. יתיבת ושעיר נמחק (רש"ש): ל] צ"ל שקרבין (גליון ובתוס' שם): לא] שהוסע (ש"מ ובתוס' שם): לב] מן הכהונה גדולה, כן נוסף בגליון עתיקי' שם:

◆

ליקוטים

ת"ל חוקה חוקה. כל מקום שנאמר חוקה אינו אלא לעכב והכי איתא במנחות (י"ט א), ואי קשיא לך הא דאמרינן בשחיטת קדשים שלא רחוץ ידים ורגלים מנלן יליף חוקה חוקה ממחוסר בגדים, והתם עיכובא היא אלמא כל חוקה אינו לעכב. והיה ר"ת ז"ל אומר דכל היכא דאמרינן חוקה לעכב, מג"ש דמחוסר בגדים נפקא לן כי התם. ולא דאיק, הדא בדאיתמר התם (ביבמות) אמר רב כל מקום שנאמר תורה וחוקה אינן אלא לעכב וקס"ד תורה וחוקה תרוויהו ואסיקנא אפי' תורה בלא חוקה וחוקה בלא תורה, ואי מג"ש היכי קס"ד למימר הכי, אלא ודאי מגופיה משמע, וכי אסיקנא אפי' חוקה בלא תורה הכי נמי הוא. ועוד דאי מג"ש היכי דרשינן ק"ו, וכי אתי ק"ו ומבטל ג"ש. ושמעתי שכך פירושה של אותה שמועה שבזבחים מנין שמחלל עבודה נימא דכשרין אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה דחוקה עיכובא להכי מהניא לן. ופריק גמר ממחוסר בגדים והתם כתיב בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם אין בגדיהם עליהם והוו להו זרים ומחללין עבודה. זה תירץ רבינו נ"ר. ויש לפרש דהתם כתיב ירחצו מים ולא ימותו מצוה על הבדים לקדש אבל עבודה אינה פסולה בכך שלא תלה הכתוב עבודה בקידוש כלל, כמו שתלה הכשרה דפרה בשחיטה ולפיכך חוקה שכתוב בה אינה אלא לעכב, אבל התם ליכא למימר הכי. זה נ"ל (המכריע חולין כד.):

עין משפט
נר מצוה

יז א מיי' פ"י מהלכות כלי המקדש הלכה ד:
יח ב ג מיי' שם הלכה ה:

◆

תורה אור השלם

1. יַיִן וְשֵׁכָר אַל תֵּשְׁתְּ אַתָּה וּבָנֶיךָ אִתָּךְ בְּבֹאֲכֶם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תָמֻתוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם: ויקרא י, ט
2. וְחָגַרְתָּ אֹתָם אַבְנֵט אַהֲרֹן וּבָנָיו וְחָבַשְׁתָּ לָהֶם מִגְבָּעֹת וְהָיְתָה לָהֶם כְּהֻנָּה לְחֻקַּת עוֹלָם וּמִלֵּאתָ יַד אַהֲרֹן וְיַד בָּנָיו: שמות כט, ט
3. וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמֻתוּ וְהָיְתָה לָהֶם חָק עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם: שמות ל, כא
4. וְנָתְנוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל הָאֵשׁ: ויקרא א, ז
5. וְעָרְכוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֵת הַנְּתָחִים אֶת הָרֹאשׁ וְאֶת הַפָּדֶר עַל הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא א, ח

◆

מוסף רש"י

דרב לא מוקי אמורא עלויה. לא היה מעמיד מתורגמן לפניו לדרוש דרשה לרבים מיומא טבא לחבריה. כלומר מסעודת היום יום טוב דהיינו לאחר סעודה עד מחר: **משום שכרות.** דרב אורויי היה מורי בדרשה שלו כלומר דורש בכריתות, ושכור אסור להורות דכתיב יין ושכר אל תשת וכתיב להורות את בני ישראל (ביצה ד.) **הכהנים בכיהונם.** כלומר בבגדי הדיוט הראוין להם (עירובין קה.) **מרושלים** מסולקים. ביומא כג ע"ב פירש"י, מדו כמדתו, כאן למדך שיהא כתונת כהנים למדת קומתו, לא נגררת ולא מסולקת, והכי אמרינן בזמנים: **משוחקים.** כשרין לכל עבודה ובלבד שלא יהו מקורעין (יומא כג.):

◆

לעזי רש"י

איפלשטר"א אינפלשטר"א. תחבושת.

◆

שיטה מקובצת

אבל עבודה דלא מעכבא כפרה לא. פי' הכא כגון נתינת אש דמצוה בעלמא היא. אבל לא רצה לפרש משום דכל עיקר נתינת אש אינו אלא היא לצורך הקטרה (והקטרה) [והקטרה] לא מעכבת. משום דאיכא הקטרת קומץ דמעכבת שמתיר המנחה. וה"ה מ"מ לשמוע הקרא דבגדיהם עליהם דכיון דהדיוט לא מעכבת כ"ש ממעכבת, ור"ל דאי לאו קרא דבגדיהם דדרשינן מיניה דכי אין בגדיהן עליהן הוו להו זרים לא הוי דרשינן הכא מהכהן הכהן בכיהונו לענין בגדים דבלא בגדים הוו שפיר בכיהונו, להכי איצטריך והיתה כו' דבגדיהן עליהם לגלויי בעלמא דבכל מקום דכתיב כהן דרשינן בכיהונו כפיה. מיהו קשה לפיל בפ"ק (דף יג.) דאמאי איצטריך והקריבו הכהנים גבי קבלה לומר (בכיהונו) [בכהן ובכלי] שרת, תיפוק ליה מאין בגדיהן עליהם מדדרשינן הכא דהוו להו זרים, ור"ל דלאו הוי כתיב בני אהרן ולא הכהנים הוה דלא קפיד קרא להכהנים בכיהונו והוא דאמר הכא הוה להו זרים [illegible] למקום שכתוב כהן דמשמע שמקפיד בכיהונו, והילכך איצטריך למכתב כהן בכיהונו. וה"ה ד"כ מאי פריך הכא מהתם נפקא [ולמאן] ליה בנתינת אש למכתב הכהנים, לשון כדפי' ור"ל דבלאו הכא דאתי ונתנו כו' אהרן מתיב אחר קרא דהקריבו ואם כן ידעינן שפיר בלא הכהנים דבעי בכיהונם כמו בקבלה דכיון דכתיב הכהנים בעבודה קמייתא גלי בעבודה שאחרי כן. ומיהו קשה לר"ת למה לי [illegible] לבני אהרן לעיל (שם) לכהן ולכלי שרת פי' בגדי כהונה, תיפוק ליה מדכתיב הכהנים בכיהונם [illegible] הכא דהוו להו זרים בלא בגדי כהונה, ור"ל דכי איצטריך [illegible] משום כהן כשר הוא דאיצטריך. ואם תאמר מאחר דאיצטריך [illegible] משום כהן כשר, למה לי קרא דהכא יתירא (לכהן כהונה) [להם כהונה לחקת] עולם לומר דהוי להו זרים [illegible] אבל [עבודה] דלא מעכבא כפרה לא. פי' אימא לא תיבעי בגדים. כלומר אפילו לכתחלה, קמ"ל ונתנו בני אהרן [illegible] לא שפיר עביד [illegible] אבל ייתור איכא לא. [illegible] הדיוט לא, כדמשני הכא [illegible]

רש"י ד"ה אבל עבודה כו' ולא חלק בין עבודה שיש בה מיתה לעבודה שאין בה מיתה. [illegible] ולפשוט מלהבדיל בין הקודש ובין החול, ור"ל דלמסקנא נימא שפיר, ע"כ: